Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA

exhibens

ÆGRUM LABORANTEM PESTE,

Quam

In Illustri ad Salam Academia,

PRÆSIDE

VIRO

Nobiliſſimo & Excellentiſſimo

DN. GEORGIO WOLFF-GANGO WEDELIO,

MED. DOCT. THEOR. P. P. MED. DUC. SAX. S. R. I. NATUR. CURIOS. ADJUNCTO GRAVISSIMO,

Dn. Patrono, Præceptore ac Hoſpite ſuo omni honoris ac obſervantiæ cultu ætatem devenerando,

Publico Philiatrorum cenſuræ ſubjiciet

In Auditorio Medico

horis conſuetis

ad diem Martii, anni MDCLXXXI.

RESPONSURUS AUTOR

DANIEL HENRICUS Ulrich/

Guelpherbytanus.

JENÆ,

TYPIS VIDUÆ SAMUELIS KREBSII.

PROOEMIUM.

EX malâ febrium, quæ terris incubuit, cohorte, nulla generi humano inſidias magis ſtruit quàm peſtis: inter omnes peſte nulla crudelior, nulla formidoloſior. Illa interdiu inſtar ſagittæ volat, ambulat in tenebris, vaſtat meridie.

Peſſima lues in extimâ orientis orâ exoriens Aſiam depopulari, transfretans Europæ fines, corporeo licet magis veneno, tranſilire, tot myriades mortalium exſtingvendo ſævire, in Auſtriâ, Bojohemiâ & vicinis regionibus magnam ſtragem edere viſa eſt. Mala contages ceu decumani fluctus præſens exitium & inundationem quaſi toti Germaniæ minari, plures ſalutem fugâ quærere & vindictam irati numinis effugere.

Cometes caudâ, quam forſan viſûs fallacia corpori affingebat, per vaſtiſſimam aëris regionem in immenſum extensâ, adeoque horribili conſpicuus jam peſtis metu ſemimortuis panicum incutiebat terrorem. Portendere & mortalibus minitari videbatur formidabile ſidus ſumma malorum genera, aut mortes hominum, aut famem funeſtam, aut bella cruenta.

Audax & timidum cor hominum mox ſupra modum exſultat, mox metu nimio pavet. Fulgentia cœli ſidera enarrant gloriam Creatoris, & hominem, cui os ſublime dedit, cœlumque tueri juſſit DEUS, ad piam cœle-

ſtium rerum contemplationem ducunt. Natura quicquid tota complectitur ambitu ſuo, nos ad timorem & amorem æterni numinis excitat.

Lux nova ſanè & fulgore ſuo mirabilis divinæ erga nos gratiæ certiſſimus præco, utinam & in poſterum! exſtitit. Cum enim mens præſaga mali futura extimeſceret, DEUS T. O. M. ἀπὸ μηχανῆς imminens malum à nobis avertit, & peſtiferam ac cœlo demiſſam luem aufert.

Miſsâ aliarum ægritudinum iliade, hac vice ſiſtimus hiſtoriam ægri horrendâ illâ labe infecti, quod feliciter evenire jubeat DEUS.

HISTORIA.

VIr XL annorum, habitûs carnoſi, temperamenti ſangvinei, gliſcente in urbe peſtis ſeminio, cum tempore æſtivo exercitio civili armario interfuiſſet, & calorem aëris juxta ac moti corporis frigido potu temperaſſet, obvio ſibi facto, cujus ædes contagio dicerentur infectæ, ſubito horrore totum corpus quati ſentit, hinc proclivitatem in vomitum, domum rediens laſſitudinem inſignem, anxietatem circa cor, pulſum citatum experitur, dolet caput, dormire neſcit, cumque parum theriacæ aſſumſiſſet, bubones die ſequente in utroque ingvine erumpunt, mens non conſtat. Petitur conſilium.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ.

MAlum, quo æger modò propoſitus ſatis periculoſè decumbit, ἀπὸ τοῦ πεσεῖν nomen ſortitum, peſtis eſt. Hæc quippe immaniſſimæ belluæ inſtar hominem inſidioſè invadit, ſubitò proſternit & corruere facit, quin ſæpius è medio tollit ac perimit.

Præſentiam maligni hujus hoſpitis innuunt ſigna

I. ESSENTIALITER INHÆRENTIA: malefidus invadendi modus, horror prægreſſus, & febris ſummè maligna, quæ plures promiſcuè corripit, cum bubonibus, ſubitaneâ virium proſtratione, & aliorum ſymptomatum congerie conſpicua. Unde

II. ESSENTIALITER CONSEQUENTIA ſeu ſymptomata id confirmant: ratione *actionis læſæ, naturalis*, proclivitas in vomitum inſignis; *vitalis*, laſſitudo, cordis anxietas, pulſus celer; *animalis*, dolor capitis, vigiliæ, ipſiusque mentis vacillatio.

III. CAUSÆ PRÆGRESSÆ, inprimis terror. De quibus inferius, ſub recenſione cauſarum remotarum commodior erit dicendi locus.

IV. ANALOGISMUS. Quicunque aliàs peſte laborarunt, ſimilibus, ſi non omnibus, tamen pleriſque vexati ſunt ſymptomatibus, unde nemo non expertus hunc ægrũ etiam pro taliter affecto proclamabit. Notum eſt multiplici experientiâ, unam peſtem, ſaltim in individuis, ab aliâ diverſam, vel graviorem, vel mitiorem, nec iisdem æquè, ſed modò his, modò illis ſymptomatibus eſſe conſpicuam. Hinc licet vix pathognomonicum ejus ſignum detur, cautio tamen eſt, & regula maximè obſervanda, peſte jam graſſante, non ſolùm quosvis morbos in eam mutari; ſed &, ſi vel leviſſimè

mè quis conqueratur, rariſſimè medicum falli, ſi peſtem eſſe dixerit. Præterea bubones, qui in utroque ægri ingvine ſeſe produnt, certiſſimum ſubdoli hujus hoſtis indicium ſunt.

Si conſideramus affectus hujus *Eſſentiam*, is pertinet ad claſſem rerum p. n. quæ actiones primò, immediatè & ſenſibiliter lædunt, ſeu ad morbos ſtrictè dictos, & quidem eos, qui communiter occultarum qualitatum, *Galeno* totius ſubſtantiæ, *Helmontio* & *Marco Marci* ideales dicuntur.

Sin *accidentia*; ratione *Numeri* non eſt unus, ſed multiplex, πολύμορφος. Præterquam enim, quod ſexcentorum ſymptomatum catervâ tyrannidem ſuam exerceat, ad morbos magnitudinis & ſolutæ unitatis, licet non niſi ſecundariò, referri poteſt, quatenus poſt in glandulosis partibus tumores ſeu bubones erumpunt, qui hinc exulcerantur & ſolutionem continui faciunt.

Ratione *Motûs*, eſt acutiſſimus, intra 24. horarum ſpatium vel citiùs quoque nonnunquam occidens.

Ratione *Magnitudinis*, eſt omnium maximus & graviſſimus, ob partem corporis principem primariò affectam, & hinc facultates omnes in machinâ humanâ ſummè læſas.

Ratione *Moris*, eſt contagioſus, ἐπίδημιος, maligniſſimus & ſæpiſſimè lethalis. Peſtis itaque eſt morbus omnium periculoſisſimus, actiones omnes, inprimis vitales ἀθρόως καὶ βιαίως lædens, ad febrium præſertim malignarum naturam proximè accedens, adeò, ut non vereamur ipſam definire, ut diximus, per febrim malignisſimam, à miaſmate quodam peregrino, violentam ſanguinis reſolutionem intendente, originem trahentem.

SUB-

Subjectum principale peſtis eſt Cor, fons caloris & animæ radicalis ſedes, quâ læsâ homo de vitâ maximè periclitatur. Hanc partem omnium nobiliſſimam primariò hîc affici, probat omnium virium ſubita dejectio, & ſumma facultatis vitalis læſio, quam repentina inopinataque mors ſæpiſſimè excipit. Notabile eſt, quod hoc loco cor collectivè & in concreto ſumatur, cum partibus humoroſis, ſeu ſanguine propriè ita dicto & ſero, & ſpirituoſis, ſeu ſpiritibus vitalibus. Hoc ipſum verò non tàm quoad ſubſtantiam ſuam ſolidam parenchymaticam, quàm principaliter quoad fermentum, ipſi à primo ortu proprium & peculiare, cujus virtute balſamum vitæ ſeu ſangvinem & ſpiritus vitales continuò generat & conficit, affici videtur. Hoc ſtatim à fermento maligno ita corrumpitur, ut, loco ſpirituum vitalium, impuri, maligni generentur, qui dein, cum ſangvine nimiùm volatiliſato & venenoſis atomis characteriſato, per arterias, ceu canales, ad omnes partes amandantur.

Helmontius, cujus nobilisſima anima in primæ culinæ propylæo regiam ſibi exſtruxerat, ventriculum, ut pro cujusvis morbi, ita & pro peſtis principali ſubjecto agnoſcit, cum actiones ventriculi inprimis lædi viderit. Certè hac ratione nec alia principaliora viſcera, ut cerebrum, pulmones &c. ſunt excludenda, quorum actiones in peſte æquè ac ventriculi lædi ex ſymptomatibus propriis, ut deliriis, reſpirationis vitiis, facilè pateſcit. Et licet fidem habeamus *Helmontio* & *Diemerbroccio*, in peſte & febribus malignis ventriculum eſcharam vel inflammationem contrahere; vix tamen ex eo inferre licet, hunc in iisdem principaliter affici.

Non ergò, niſi per conſenſum, ventriculus afficitur, dum à corde æquè ac alia viſcera malignitatem accipit. Vel

neceſ-

neceſſum eſt, diſtingvere inter locum & focum, ſeu ſubjectum morbi & cauſæ. Sic ventriculus aliquando primùm miaſma venenoſum excipere & cauſam fovere poteſt; hinc illud inane vomendi deſiderium. De aliis quoque viſceribus idem ſentiendum. Seu potius

MINUS PRINCIPALE & ADÆQUATUM SUBJECTUM eſt tota M.S. & conſequenter omnes corporis partes. Nam dum iſta in continuo motu eſt, haud facilè unam invenias, cui characterem peregrinum non affricet. Dein fermento cordis ita deturpato, ut ſpiritus vel impuriores vel planè nulli conficiantur, fieri aliter non poteſt, quin omnia viſcera, fermentis ipſorum propriis hoc modo ſimul enormiter vitiatis, in functionibus ſuis deficiant.

Ratio ergò quod ſæpius nunc hæc, nunc illa pars magis videatur eſſe affecta, & in unâ eademque peſte non omnes iisdem ſymptomatis vexentur, eſt primò, quod vel fomes alicubi magis hæreat, vel pars quædam venenum prius exceperit. Deinde prout pars una præ aliâ ſæpe ſeu naturâ, ſeu ſtatu morbifico debilior & infirmior exiſtit; ita mediante ſanguinis circulo veneni truculentiam & ſævitiam citiùs heîc experiri poteſt. Sic in quodam, cujus digitus bombardæ ictu læſus fuerat, natura venenum illuc protruſit & carbunculum excitavit.

Accedit etiam, quod idea peſtilentis veneni ſpecificè partium, hujus, illius, unius vel plurium fermentis magis infeſta ſit. Hinc eſt, quod ſymptomata, quæ uni peſti conjuncta fuerunt, in aliâ non æquè viſantur. Hinc cephalalgiæ, pleuritides, peripneumoniæ, hæmoptyſes, cardialgiæ, vomitiones, diarrhœæ colliquativæ, cruentæ, mictiones cruentæ in hâc vel illâ peſte obſervatæ apud practicos leguntur.

CAUSA IMMEDIATA & PROXIMA eſt eadem, quæ

febrium

febrium continuarum, ſed major & violenta. Differunt non ſpecie, ſed gradu, continuæ, malignæ & peſtis. Hæc quaſi eſt febris malignisſima. *Sennertus* putat, cum peſte non ſemper, frequentisſimè tamen febrim conjungi. Dixerim potius nunquam peſtem ſine febri affligere, etiamſi præſentiam ejus ſigna v. g. calor, pulſus & urina non æquè ſegnius indagantibus arguant. Calor externus minimè quaſi febrilis & vehemens apparet quidem, ſed dum maximè blanditur, tamen febrim occultat: ratio eſt, quod malignitas & intemperies internas partes magis obſidet, licet æger ipſe id non ſentiat, unde æſtus & calor internus inſtar cucurbitularum ex ſuperficie ſangvinem & ſpiritus ſeu calorem externum attrahit. Hoc fieri opinari licet, ſi in viſcere aliquo nobiliori & calidiori, corde, pulmonibus, ventriculo, hepate venenum cauſticum anthracem excitat, uti & aliàs in variolis viſcera labis haud immunia ſunt, adeo ut fœtus & viſcera ejus, in utero matris hoc morbo exſtincti, tuberculis conſperſa conſpecta ſint. Probabile etiam hoc fit, quod exanthemata maligna inciſione in cadaveribus factâ baſi ſuâ offibus vel tendinibus inſiſtant & paulatim in pyramidalem ſeu potiùs conicam figuram apice ſuâ in cuticulâ terminentur. Ita etiam quæ in peſte ipsâ ſub carbunculorum nomine in extimâ veſte erumpunt, ab extis originem trahunt, quod itidem ſectiones teſtantur. Hinc & quò calor externus mitior exiſtit, eò malignitas major concipienda eſt. Pulſus ſæpe bonus, non reverà, ſed apparenter, fallit & adſtantes, & medicos incautos, qui frequentem à celeri, rarum à naturali non diſcernere nôrunt. Urina ſæpe bona & ſanorum ſimilis, quod vel natura ſtatim ita labefactetur, ut ad coctionem nequeat inſurgere, vel non tam putredo, quæ levis, quàm malignitas urgeat.

Cauſa itaque eſt RESOLUTIO SANGVINIS, quod tum ex ſymptomatibus, tùm inprimis ex curatione ipsâ manifeſtum fit, quæ ſcilicet tota fermè abſolvitur medicamentis ſangvinis & ſeri ſeceſſum ac reſolutionem impedientibus.

Reſolutio autem hæc eſt magis *violenta*, reſpectu aliarum febrium. Quò magis ſangvinis & ſeri proportio violatur, & σύςασις diſſolvitur, eò malignitas (quæ à reſolutione ceu productum dependet & ſemper, ſaltim à poſteriori, adeſt) eſt major, & vice versâ. Sic ſi ſuperficiariè quaſi id fiat, oritur ephemera, ſi gradu magis vel minùs intenſiori, continua, maligna, peſtilens, ſi intenſiſſimo, maligniſſima ſeu peſtis. Eſt etiam magis *intentata* & in fieri, ſi enim penitus & perfectè ſangvis reſolvitur, inevitabilis mortis urget neceſſitas.

Hæc vero reſolutio duplici modo contingit, vel enim ſangvis ichoreſcit, vel ſerum, quod pro vehiculo inſervit ſangvini, ipſi quaſi incoquitur & coagulatur. Utrumque in noſtro affectu ſæpius contingere innoteſcit ex phænomenis, partim fuſionem, partim ςάσιν ac coagulum ſangvinis & ſeri importantibus, & hinc ſangvine modò ichoreſcente in vaſis, modò, ut in ardentibus viſitur, citra micam ſeri, rubello, cinabarino, miniato colore oculis blandiente & imponente.

MEDIATA PROXIMIOR, violentam ſangvinis reſolutionem intendens, quoad *eſſentiam*, eſt miaſma malignum, maximè ſubtile, fermento mumiali ſigillatum, ob ſal volatile, acre, corroſivum, ſui generis, & ſulphur vim ſuam exſerens.

Miaſma hoc pollet qualitate peregrinâ, venenosâ, malignâ; hinc calidum innatum ſeu ſangvinis craſin & motum violenter pervertit.

Maximè ſubtile & aëreum eſt; hinc ſubitò ad interiora penetrat, citisſimè omnes corporis totius partes pervadit, idque ob ſal ſummè volatile. Si-

Sigillatum eſt fermento mumiali quodam. Inſtar fermenti maſſam ſangvinis charactere ſuo inquinat, quod manifeſtum fit ex inſigni illâ fermentatione & humorum in corpore ebullitione, ex diris ſymptomatibus facilè colligendâ. Deinde miaſma malignum in vaſa receptum, ac cum ſangvine circulatum, ideas hujus recipit, quæ cum miaſmate ex infecto corpore ad aliud ſanum delatæ, ſi ideas magis ſibi affines & ſymbolicas offendunt, iis ſeſe promtè aſſociantes, ſpiritus & ſangvinem ob conſvetudinem facilè in motum concitant, & affectum ſimilem producunt. Hinc lues primùm inter conſangvineos plus, quàm alios ſævit. Hinc etiam peſtis in ſingula animantia non graſſatur; ſed cum certâ tantùm animalium, ſcilicet hominum ſpecie convenit. Hîc obiter notandum venit, quod ſi contagium aliquod in animantia bruta incidat, non æquè peſtem appellari, ſed reſpectivè, propriè verò hanc ad ſolum hominem reſtringi.

Porrò uti ſalia & ſulphura intimam amicitiam gerunt & arctiſſimo ſibi invicem connubio jungi amant; ita miaſma peſtilens ob ſal acre, fermentativum, volatile ſulphuri viſcoſo immerſum agit & vim ſuam exſerit. In ſale quodam & quidem volatili conſiſtere venenum, clareſcit ex eo, quod tanta inducatur ſangvini rarefactio, ut tandem, niſi quid impediat, nil aliud, quàm reſolutio ejus & conſequenter mors metuenda ſit, non aliter, ac à liquore ſalino, tum lixivioſo, tum alio, in animalis venas injecto, ipſum exſtingvitur. Præterea notum eſt, fermentum contagioſum acidis quàm maximè figi. Tempore brumali, ubi aëris regio particulis ſalinis acidis nitroſis referta eſt, contagium ſe minus diffundit. Ignis in peſte aëris purgatorium, quatenus acidum Gas in fumo ſenſibile obvio hoſti compedes impingit. In præſervatione individuali acidula, ſi quæ

 alia,

alia, inprimis ſe uſu commendant, & minus habent quod metuant ii, quorum latex vappeſcit, aut ſpiculis ſalinis, iisque acidis, ſcatet.

Sulphur ſimul magis vel minus peccare, inde patet, quod affectus ſoporoſi ſæpius etiam hîc conjungantur; quod inflammationibus partium glanduloſarum ſeu bubonibus, aliquando & carbunculis, hoc malum terminetur, ut acidum obtundens non denuò laudemus.

Deinde etiam venenum peſtilens non minus reſpectu ſulphuris viſcoſi, cui inhæret, viſcoſum, tenax, lentum dici meretur, quo actuato & recluſo demum violentiam prodit, & ſeſe in immenſum extendit. Sic miaſma in corpore poroſiori, veſtibus, funibus veſpillonum, per plures annos perſiſtere & datâ occaſione re ſuſcitari poteſt, unde nova peſtis exoritur.

Summa aliàs inter autores Medicos controverſia agitur, quænam genuina peſtis cauſa ſtatuenda ſit?

In ſolâ putredine peſtem conſiſtere plurimi exiſtimârunt. Plures cum hæc nondum ſufficeret, multifariam eandem finxerunt v. g. excellentem & magnam, ſordidam ac profundam, concluſam, largam, tenacem & neſcio qualem aliam.

Hi præter primarum & manifeſtarum qualitatum actionem parum dixerunt: nulla intemperies vel ſimplex vel compoſita eo gradu lædit, quo venenum peſtilens. Uti ergò in peſte putredo concedi poteſt & debet, ita tamen hæc, quocunque etiam modo explicetur, ad peſtilentiam conſtituendam non ſufficit. Et optimè putredini iſti vox fermentationis ſubſtitui poteſt, quam ſine putredine, & tamen cum aliquâ conjunctam licet concipere.

Ex recentioribus, quilibet ſuis hypotheſibus innixi, varia ad peſtem producendam ſimul concurrere ſtatuunt. Sic

Chi-

Chimici principiis ſuis, ⊖li, 🜍ri & ☿io, in ſtatu vel reſolutionis vel coagulationis conſideratis multa tribuunt. Quidam venenum 🜺cale, ⊂═otale, ☿ale &c. concipiunt, hincque ſangvinis reſolutionem, vigilias, deliria &c. arceſſunt. Alii aliquando venenum napelli æmulum eſſe & hinc coagulationem quaſi ſangvinis, affectusque ſoporoſos oriri, credunt. Simul accuſabunt heîc vitia primæ coctionis *Faber*; ſuccum nutritium *Angli*; Humorem pancreaticum *Sylvius*; Acorem ſuum *Helmontius*; Alcali & acidum *Tachenius*; Figuras exorbitantes *Carteſius*; Verminoſam putredinem ejusdem patroni, *Kircherus*, *Langius* & alii.

Sennertus occultam, totâque naturâ cordi adverſam qualitatem agnoſcit.

Simon Paulli peſtem conſiſtere vult in ⊖le quodam volatili, peculiarem ſangvinis corruptionem per fermentationem excitante.

Quod ad *eſſendi modum* attinet, (1.) *quantitate* heîc inſigni non opus eſt. Veneni peſtilentis ἐνέργεια in minimo conſiſtit ac ſeſe exſerit. Tantillum ſufficit quod calore vitali actuatum extenſione immensâ ſe expandit, alios inficit, eundo vires acquirit, per amplas orbis regiones ſeſe actutum diffundit, & multis hominum millibus dat ſtragem.

(2.) *Qualitate* miaſma gaudet malignâ, fermento cordis adverſiſſimâ, omnimodam & violentam ejusdem deſtructionem intentante. Hæc quando cordi communicatur, ipſum officio ſuo deſiſtere cogitur, & ſangvinem laudabilem, purum, ſpiritus ſinceros, lucidos, æthereos quaſi & ſufficientes producere neſcit. Porrò ex mechanicâ notum eſt, ſi duo corpora particulas è diametro contrarias habentia combinentur, ex hâc contrarietate motum particularum fortiorem ſeu effervescentiam excitari. Si-

 mili-

militer fermento maligno cordi communicato (utriſque poris & atomis ſummè ſibi contrariis) fieri non poteſt, quin analoga ebullitio & pugna exoriatur, hoc tamen diſcrimine, quod uti nec ad aliam quamvis efferveſcentiam, ita nec hîc neceſſariò acidum explicitum debeat concurrere. In hac pugnâ ſulphureæ & ſalinæ volatiles tum ſangvinis, tum miaſmatis peregrini, particulæ exaltantur, & efferantur magis, & maſſæ ſangvineæ ſumma rarefactio inducitur.

(3) *Motu* denique tum *generationis*, tum *locali* venenum peſtilens peccat. Hoc ipſum variis partibus inhæret, antequam ipſam regiam cum ſangvine intrat. Venenum ejusmodi in corpore etiam generari poſſe, non facilè quis inficias ibit. Sæpiſſimè homines in morbos malignos incidunt, quorum cauſa non à veneno externo, ſed ab internorum humorum corruptione arceſſenda eſt; quidam inſtar canum rabie correpti, cum tamen nunquam à cane rabido eſſent læſi, ob vitium internum; quidni & venenum peſtilens ab humoribus putreſcentibus oriri poſſit?

Pars recipiens in peſte ſemper eſt Cor. *Pars mandans*, ſeu cui miaſma illud primùm communicatur, ſeu in quâ humores ita corrumpuntur, ut veneni naturam induant, poteſt eſſe varia. *Viæ*, per quas, ſunt vaſa revehentia, venæ & vaſa lymphatica, illæ cum ſangvine refluo, hæc cum latice miaſma malignum in Cor eructant. Et hæc quidem ſi de interno fomite ſermo ſit, maximè locum habent, & ſuo modo in noſtro ægro applicari commodè queunt, qui latitantem δυσκρασίαν motu, potu intempeſtivis aliisque in apricum produxit; potiſſimum tamen conſiderabimus externas quoque cauſas. Quis neſcit immmediatè cùm aëre infecto μιάσματα attrahi in pulmones? Quis negabit affigi eadem bronchiis, & in ſangvinis commercium venire prompteque in cor ſuſcipi, ſive immediatam admit-

tamus

tamus miſcelam, ſeu mediatam? unde communiter alias fiendi aſſignatus *modus* ὤσει καὶ ἕλξει perficitur & hoc loco. Pellit aër preſſione ſuâ continuâ, attrahit avidè pulmo, quo commercio ad cor facilè redundat inibi hærens malum.

CAUSÆ MEDIATÆ REMOTIORES ſunt quadruplices. Ex SUPRANATURALIBUS, ſi ullibi, forſan hoc loco maximè τὸ θεῖον Hippocraticum accuſari poteſt. Valdè enim obſcura eſt peſtis origo, neque adhuc cuiquam licitum fuit, accuratè ejus principia noſſe, ſi non in genere, ſanè in individuo, cur hunc illum corripiat, & interimat, alium non petat, hic nimirum eſt Dei digitus, meritò venerandus.

Ex NATURALIBUS eminet TEMPERAMENTUM SANGVINEUM. Quando nec 🜍reæ, 🝆oſæ, balſamicæ ſangvinis, nec humidæ, blandæ ſeri particulæ, vel quantitate, vel qualitate excedunt, ſed æquali proportione ſe invicem probè temperant, maſſa ſangvinea dulcis, ac temperamentum calidum & humidum exſurgit. Hoc, licet temperatè & benè ſe habens ſit optimum, exceſſibus tamen adeoque putredini valdè obnoxium eſt. Hinc qui ſangvine dulci gaudent, præ ſiccioribus, & ſerum ſalſius habentibus, ſi ad febres putridas ſunt proniores, ſecundum *Williſium de febr. cap. 9.* quidni etiam ad peſtem? Inprimis & hîc *μίασμα* in ſale volatili tenui conſiſtens à ſero proportionato, ceu vehiculo, facilè recipi & in actum produci potuit.

HABITUS CORPORIS carnoſus, ÆTAS media huic affectui ob eandem rationem valdè fuerunt commoda; nec minus huc facit SEXUS melior. Fœminæ enim, utpote frigidioris & feroſioris naturæ, minùs, inprimis ſi ritè per menſes exſolvantur, peſti videntur eſſe obnoxiæ, & licet eâ corripiantur, minùs tamen periculosè easdem decumbere, palam eſt.

Ex

Ex NONNATURALIBUS excellit AER æſtivus, calidus & ſiccus. Hic quatenus humores fermentando & rarefaciendo aliàs corpus ad febres malignas diſponit, multum etiam conferre potuit. Aër, ventilationem calidi innati unicè procurans, in ſe quoad eſſentiam quidem & ſubſtantiam conſideratur puriſſimum elementum eſt, & fruſtra à quibusdam in peſte accuſatur, quoad accidentia verò ſuſpicione non abſolvitur, dum à cauſis vel ſuperioribus, ut aſtris, quæ ſuo modo & remotè ad peſtem concurrunt, vel inferioribus, ut exhalationibus terreſtribus vitium contrahere, ſive contagium & atomos venenatas in poros ſuos recipere, &, uti vector eſt miaſmatum particularum ſalino-ſulphurearum, ad proportionata corpora deferre poteſt. Præprimis æſtivo tempore, dum ſole eccliptìcam percurrente radii ejus directè magis clima noſtrum feriunt, athmoſphæra corpuſculis igneis, ſulphureis, ſolaribus maximè fœta eſt, miaſma peſtilens actuali calore rareſit & expanditur, pori habitus externi magis hiant & aperti ſunt, unde contagium ex uno individuo in aliud promtè migrat & recipitur, tantoque magis ſeminium id propagatur, quò magis in corporibus invenit aptum ad intoxicandum ſangvinem. Accedit, quod æger, ſi ſtationem ſuam relinquere noluit, interdum corpus aëri nocturno, licet temperato, humidiori tamen & putrilaginoſis atomis referto, exponere coactus ſit, quod & non infimam humoribus putredinem inducendi efficaciam habuit. Triplici verò ratione aëris vehiculo mediante contagium peſtilens fermentativum machinam corpoream ingreditur:

1. Per *cannam pulmonum*, εἰσπνοῇ *inſpiratione*. Aër per os & nares gravitate & pondere ſuo in pectus irruens, & ob elaſticam ſuam virtutem orbiculares pulmonum veſiculas undiquaque diſtendens dum ſangvini commiſcetur,

mia-

miaſma ſtatim unà vaſis & mediante particulari circulatione citiſſimo tramite ſiniſtro cordis ventriculo cum nectare vivifico infunditur.

2. Per *œſophagum*, quatenus infectus aër vel ſine vel cum alimentis ventriculum ſimul ingreditur. Unde miaſma venenoſum vel cum chylo per vaſa chylifera maſſæ ſangvineæ infertur, vel ſimulac ventriculo illapſum, ſtatim ob aëreas, ſubtiles, volatiles particulas per totum corpus diſpergitur eodem modo, quo aliàs medicamenta volatiliora & ſpirituoſa analeptica in momento ſpiritus & cor reficiunt.

3. Per *poros* extimæ veſtis, περιχύσει ſeu tranſpiratione, quâ aër plus alterat totum corpus, quàm εἰσπνοῇ, promtè igitur & hoc modo contagium in corpus ſuſcipi poteſt. Ita illi, quorum corpus eſt denſum, minùs præ aliis, quibus laxior & poroſior cutis obtigit, contagis periculo expoſiti ſunt.

VICTUS & prava alimentorum ratio malo vias patentiores reddidit. Procul omni dubio æger antea militum more variis diætæ erroribus indulſit, hinc & cruditates in primis viis, & pravi humores, accedente aliâ inſuper causâ facilè fermenteſcibiles, in toto corpore cumulati ſunt. Primarium autem inter cauſas omnes locum ſibi vendicat potus frigidus æſtuante à motu & calore aëris corpore aſſumtus. Hic, quatenus inſignis ac ſubita alteratio corpori, & humoribus inprimis coagulatio quædam inducitur, ut pleuritidis & febrium, ita & peſtis cauſa exſiſtit, ex eo fundamento, quod graſſante jam peſte alii affectus in eam promtiſſimè migrent. Acceſſit hìc inſuper contagium, dum ægro noſtro quidam occurrit, cujus ædes contagio jam erant infectæ.

Cœtera huc pertinentia, non minùs, quàm aliis mor-

bis, ſi modum exceſſerint, foribus peſti aperiendis aptiſſima fuerunt, nempe SOMNUS & VIGILIÆ, MOTUS & QUIES, EXCRETA & RETENTA, ANIMIQUE PATHEMATA. Quò terror, metus & imaginatio referenda, quantum enim hæc poſſint in peſte, in propatulo eſt. Qui animum fortem ac intrepidum gerunt, archeum & ſpiritus fortificant, aut generoſo Lyæi liquore atras leniunt curas, non facile à contagio tentantur. Contra obnubilatos ac metu quaſi oppreſſos ſpiritus ideæ peregrinæ facili negotio ſubigunt. Alii gliſcente contagio ſaltem ſibi imaginati ſunt, ſe jam peſte affligi, & ſtatim eos invaſit malum: alii animo anxio & curis pleno lectum ingreſſi ſunt, hinc ſomno inito phantaſia tale quid ſibi finxit, & miſeri illi per inſomnia laborare cœperunt, & manè eosdem peſte correptos obſervare licuit. Hinc concinnè imaginatio peſtis particularis dicitur, cui etiam affine eſt illud: Imaginatio ipsâ peſte nocentior. Verùm puto, per terrorem, metum & imaginationem non tàm facilè poſſe peſtem produci, niſi ſemina peſtilentiæ jam ante in corpore deliteſcant, & contra ſi hæc adſint, quatenus ab animi affectionibus ſpiritus & humores agitantur, facilè exſuſcitari, & viam quaſi regiam ad arcem microcoſmicam ipſis ſterni.

Ex PRÆTERNATURALIUM cauſarum claſſe ſe ſiſtit contagium, id eſt, ſimilis affectus per μίασμα, à morboſo corpore communicatum, in alio corpore productio, ſed cum juxta patientium diſpoſitionem agant agentia, requiritur, ut corpus ſeminarium illud ſuſcipiens ſit aptum & diſpoſitum. Sicuti ſubtiliſſima fulminis ſubſtantia non agit in crumenam, ſed in aurum ipſi incluſum, & nævi non matri implantantur, ſed fœtui; ita contagium non omnes promiſcuè corripit, & quod inter bruta graſſatur, hominem non facilè invadit, & contra.

Ut

Ut vero contagium eſt duplex, alterum, quod per contagioſi corporis contactum fit, ſeu immediatum, alterum, quod ad diſtans, ſeu mediatum; ita quoque duplex habet vehiculum, non ſolum aërem ſupra jam dictum, ſed & fomitem, id eſt corpora, quæ contagium excipere, retinere & communicare poſſunt, vel magis, vel minùs ad recipiendum apta. Hæc ſunt corpora ſolidiora, v. g. lapides, nummi, charta &c. illa rariora & poroſiora; quo pertinent veſtes, pelles animalium, item liquida, ut potus, ſalivali maximè fermento medicatus. In noſtro caſu aer ſufficit ſolus, ſpirituoſum ſeminium ex obviantis ſeu corpore ſeu veſtibus qui ſuſceperat.

Ex cauſis jam perluſtratis, dictoque modo ſe habentibus non potuere non oriri graviſſima ſymptomata. Hæc antea ſigni vicem obtinentia jam ordine iterum recenſenda, & explicanda veniunt.

1. *Subitus horror totum corpus occupat.* Ratio prima eſt, quod ſpiritus ex ambitu corporis ad fontem caloris revocentur. Quamprimum μίασμα malignum cum ſangvine cordi infunditur, inſtar hoſtis cujusdam omnia perturbat, & arcis hujus microcoſmicæ expugnationem ſtrenuè affectat. Hinc archéus quàm citiſſimè copias ſuas ſc. ſpiritus undique contrahit, quibuscum contra hoſtilem impetum inſurgit, & quantùm poteſt reprimit. Ita tamen comparatum eſt, ut, niſi imperator corporis auxiliares copias archeo mittat, parùm abſit, quin ipſe in hoc certamine ſuccumbat, hoſtique victas manus porrigat. Altera, quod humores ob heterogeneitatem (quæ ſi magis nitroſa, frigus & rigor oriuntur, ſecundum *Williſium l.c. cap. 3.*) malignam, jam ipſis inductam, partem ſenſilem in ambitu corporis vellicant, panniculum carnoſum, qui per amplitudinem univerſi corporis veluti quartum commune ejus tegumentum

 expan-

expanditur, & genuinum ſubjectum rigoris & frigoris putatur. *Vid. Riol. encheirid. anat. l. 2. c. 8. p. m. 81. & 82.* Vellicant muſculos reliquos, quos etiam eandem ſortem experiri vero maximê conſentaneum. Cum verò expultrix harum partium hoc modo irritatur, rem moleſtam repellere nititur, & corpus concutitur. Hinc igitur iſte horror & horripilatio cum agitatione membrorum conjuncta. Spirituum & conſequenter caloris ad interiora recurſus plurimum huc confert, dum poris coarctatis fuliginum exhalatio à calore interno non promovetur. Si enim vel in ſtatu ſecundum naturam tranſpiratio paululum ſufflaminetur, cutis adſtrictio, ſpirituum & caloris recurſus fiat à quacunque causâ v. g. illapſu aëris frigidi, terrore &c. ut humores excrementitii acres non continuò exſpirent, ſtatim horripilatio & frigoris ſenſus exoriuntur. Porrò cum inter reliquas partes, quibuscum cutis conſpirat, præcipuæ ſint orificium ventriculi & præcordia, ſymptoma præſens etiam mutuo harum membranearum partium conſenſui commodè adſcribi poteſt. *Vid. Fernelius l. 4. de febr. c. 10. p. 486.* qui de præcordiorum cum habitu corporis cutaneo conſenſu eleganter diſſeruit.

2. *Proclivitas in vomitum inſignis vexat.* Hæc accidit, vel iterum à causâ privativâ, quatenus in omni rigore febrili, ſi membranæ totius corporis convelluntur, ventriculus etiam membranoſus in conſenſum trahitur, & inprimis quoad orificium ſiniſtrum ſpaſmo contractus ſenſum moleſtiæ excutere tentat; vel, quod malignitas cum ſangvine per arterias ad ventriculi os, ob multiplices nervorum inſertiones valde ſenſile, delata expultricem ſtimulat; vel etiam, quòd virus mortiferum unà cum ſalivali humore continuò defluente primùm ad ventriculum appulſum hoſtilitatem actutum prodit.

3. *Laſſitudo ſpontanea ulceroſa ſentitur.* Ut debilitas illa, quæ in progreſſu morbi accidit, à debilitatis & depauperatis ſpiritibus, quibus abſentibus langvent motus & ſenſus, unicè accerſenda eſt, *Vid. Theorem. Exc. D.D. Præſidis p. 64.* ita hic ſenſus moleſtiæ, debilitas & ad motum animalem ineptitudo oritur & à gravatis ſpiritibus, nec liberè in ambitu motis, & à ſangvine charactere novo accepto ebulliente, & halituosâ ſuâ qualitate vaſa & carnem muſculoſam onerante ac diſtendente.

4. *Anxietas præcordia infeſtat.* Partim ob malignitatem ibidem jam hoſpitantem, diaphragma diſtendentem, ventriculi os ſenſibiliſſimum vellicantem. Exoſculamur tamen Viri *Excell. Dn. D. Meibomii* ſententiam, illos circa foveam cordis dolores ſæpius huic minus rectè adſcribi, rectiùs inferiori ventriculi orificio. *Vid. Exerc. IV. ad Th. Barthol. Anat. reform.* Quò litigioſi cyſtidis felleæ & pancreatis ſucci cum chylo confluentes ſi pertingunt, effervescentias p. n. uti aliàs excitare ſolent, ſic & iidem præprimis ſale acri peregrino embryonati hîc anxietatum faces accendere probabile admodum eſt. Partim etiam, quod non ſolum venenum, ſed & ſangvis cum ſpiritibus nimiâ copiâ & ſolito majori impetu cor obruunt, & fibras in thalamis ſeu ventriculis ejus diſtendunt, unde neceſſariò dolor, cordis anxietas ac δυσαρέστησις oriuntur.

5. In exploratione pulsûs, *arteria celeriter diſtenditur & contrahitur.* Particulis ſc. ſalinis, acribus, peregrinis, & ſulphureis ſylveſtribus cordi infuſis, ibique magis explicatis, & fortiùs cum ſangvinis & ſeri particulis motis nimium quantum rarefit ſangvis, & ſulphur ejus intenditur. Quid mirum igitur eſt, ſi corporis humani inquies mutetur, ſeu pulſus citatior evadat?

6. *Dolet caput.* Malignis vaporibus ſublimatis, & ipſo ſangvine acri effervescente ad cerebrum delato meninges punguntur ac vellicantur, vel ob ebullitionem & impetuoſum ſangvinis raptum nimiùm diſtenduntur. Hinc ſolutio continui in fieri, & conſequenter triſtis ſenſatio.

7. *Vigiliæ cruciant.* Svaves ἀναθυμιάσεις deficiunt, pori lymphâ vaporosâ non ſufficienter irrigantur, ut concidere & blandê obſtrui poſſint. Ut è contrario non infrequens eſt, ſi nempe ſulphur narcoticum eminentiori gradu ſimul excedat, & viſcoſitate ſuâ poros occludat, ſomnolentiam & affectus ſoporoſos in peſte negotium faceſſere; ita in præſenti ægro lympha charactere ſalino acri, volatili, ſigillata eſt, unde pori nimis aperiuntur, ſpiritus animales non irretiuntur, ſed in perpetuo ſunt motu, quam continuam ſpirituum ſui juris jam exſiſtentium activitatem vigilia excipit.

8. *Mens non conſtat.* Eccentricitas intellectûs ſpirituum animalium & lymphæ læſionem præſupponit. Vigiliæ, deliriorum mater, inprimis accuſandæ. Hæ nimiùm continuatæ lympham abſumunt, exſiccant, unde ſangvis jam tum effervescens magis accenditur, & ad cerebrum delatus non debito modo temperatur, hinc generationi ſpirituum animalium improportionatus cerebri regimen pervertit, varias anomalias, deliria excitat.

9. *Bubones in inguinibus apparent.* In adenoſis partibus miaſmatis virulenti particulæ, cum ſero communicatæ, promtiùs, quàm ullibi in corpore, deponuntur & aggeruntur. Hinc ſangvis, ab aſſumtâ theriacæ portione fermentatione quaſi novâ ipſi inſuper inductâ, ad difflationem auræ malignæ ita diſpoſitus eſt, ut natura ſatis robuſta venenum ad has partes amandare potuerit.

Porrò ut conſtet, quid de ægroto ſperandum ſit, accedimus

dimus jam ad ipſa SIGNA PROGNOSTICA. Hæc ſunt triplicia, & reſpiciunt

I. EVENTUM morbi, quæ SALUTIS & MORTIS ſigna audiunt. Peſtis eſt morbus reverà magnus, periculi pleniſſimus. Pars princeps corporis afficitur, ſymptomata graviſſima urgent, κακοήθεια ſe implicat. Hinc prædictio difficilis, & omnium optimè huc *aph. 19. lib. 2.* quadrat. In peſte omnia ſigna ſunt infida, firmiſſima pro fallaciſſimis, optima pro ſuſpectis habenda, malum cum maximè blanditur, maximè nocet. Hinc Medico invigilandum, de eventu morbi nec temerè, nec timidê pronunciandum.

Nos ſalutis ſpe freti bono animo ægrum eſſe jubemus. In flore enim ætatis adhuc conſtitutus 40 annum agit. Pro morbi vehementiâ, facilis adhuc tolerantia, pulſus celer facultatem robuſtam indicat. Reſpiratio benè ſe habet, quod ſignum optimum, nec non infallibile utplurimum in peſte exiſtit. Abſunt dira illa ſymptomata, quæ aliàs in caſu deſperato conjungi ſolent, ut ſunt hæmorrhagiæ, dyſenteria, vomitus continui, ſudores frigidi &c. & licet anxietas, dolor capitis, vigiliæ & deliria infeſtent, hæc tamen medici operâ mitigari poſſunt.

II. TEMPUS EVENTÛS. Peſtis eſt morbus acutiſſimus, hinc, prout vel ſævior, vel mitior, ſæpe die 1. 2. 3. 4. & ſeqq. non ultra tamen 14. diem facilè necat. Nos, bono cum Deo, adhibitis commodis medicamentis ægrum brevi priſtinæ ſanitati reſtitui poſſe putamus. Inſigne robur expultricis offendimus, malignitatem ab ipsâ jam ferè evictam eſſe indicio eſt, quod veneni pars ab internis & principibus partibus ad externas protrudi cœperit.

III. MODUM EVENTUS. Hic varius eſſe conſvevit, miaſma enim venenoſum ad externas & debiliores partes propulſum vel in carbunculum ſeu anthracem, vel

in

in bubones, vel in exanthemata & varia luis peſtiferæ ſtigmata alia tranſit, quorum cauſas, modum generationis, periculum majus vel minus adjunctum, accuratè expoſuit *VVilliſius l.c. cap. 3.* Gratulamur ægro noſtro, quod ſalutariter veneno ad utraque ingvina (loca commoda & minimè periculoſa, reſpectu cœterarum adenoſarum partium, ſc. tonſillarum, axillarum &c. idque ob partes nobiles vicinas, ad quas aliàs propulſio fieri conſvevit) translato tumores ſeu bubones à theriacæ uſu ſubſequente ſtatim die exorti ſint, qui interius continuatis ſudoriferis & externis medicamentis commodis applicatis facili negotio ad maturationem perduci poterunt.

In tempore venire omnium rerum primum eſt. Si unquam citâ ope opus eſt, eandem ſanè peſtis expetit, ſi enim heîc bene agendi occaſio negligatur, ſpes decollat. Acceleranda itaque & maximè maturanda eſt CURATIO, ut quàm citiſſimè malignitatem expugnemus, ægrumque periculo, in quo verſatur, maximo eripiamus. Ipſa juxta ſvetam medendi methodum INDICATIONE abſolvitur 1. CURATORIA, quæ peſtis ipſius & ſymptomatum urgentium ablationem procurat, 2. PRÆSERVATORIA, quæ cauſam reſpicit, & 3. VITALI, quæ archeum roborat & facultati vitali proſpicit. Huic triplici intentioni inſerviunt armamentaria tria, media commoda & arma miniſtrantia.

Ex CHIRURGIA ſe ſiſtit VENÆSECTIO quæ an locum poſſit habere, attendi meretur. Hæc ſanè uti iis, qui à peſte præſervari volunt, ſæpe periculoſa, ita ipsâ jam laborantibus ſummè noxia eſt. Penitus itaque rationibus & autoritate exercitatiſſimorum in arte virorum inducti ipſam damnamus. Et licet non deſint, qui felici cum ſucceſſu aliquando venæſectionem celebrarunt, factum tamen id eſt, ſtatim in principio, viribus adhuc conſtantibus, ſup-

preſſio-

preſſione quadam ſangvinis inſigni, aut ſummâ plethorâ præſentibus, aliisque circumſtantiis, omnibus benè penſiculatis & ſummâ cautione inſuper adhibitâ, inque regionibus calidioribus. Nos frigidiori climati ſubjecti conſultò ab hâc cruentatione abſtinemus, præcipuè ſi (quod in noſtro ægro valet) natura ſuæ conſervationis amans expulſioni miaſmatis maligni ad loca commoda cœperit inſiſtere: metus enim hîc eſt tùm ne ipſa in laudabili opere interturbetur, &, dum balſami vitalis privationem ſpirituum imminutio, hanc virium omnimoda proſtratio exciperet, ita debilitetur, ut dein oppugnandæ malignitati impar evadat & ſuccumbat; tùm ne etiam malignitas à περιφερείᾳ ad centrum magis trahatur & flamma vitalis citiùs ſuffocetur. Nec, ut ſecus ſentiamus, nos movet ægri vel ætas adhuc florida, vel habitus corporis carnoſus, vel temperamentum ipſum ſangvineum.

SCARIFICATIONEM coxarum & brachiorum in adſvetis commendant quidam habitâ ſimul ratione plenitudinis, nos verò hujus auxilii non indigemus.

Chirurgia infuſoria huc etiam ſpectat, quâ medicamenta alexipharmaca ad citiorem operationem per ſiphonem venis injiciuntur, vid. *Rolf. O. & M. comm. pag. 934.* ſed, ne novi quid machinari videamur, ab hoc curioſo invento hâc vice manus abſtinemus.

Ex PHARMACIA ſeſe offerunt primo loco PURGANTIA. Evacuationem quidam concedunt, ſi ſtatim in principio inſtituatur lenis, purgantibus temperatioribus, alexipharmacis ſimul admixtis; imò neceſſariam eſſe exiſtimant, cum ſæpè conſtipatio ſymptomatica urgeat, humores pravi in corpore ita abundent, ut vim alexipharmacorum infringant, adeoque evacuatione modicâ præcedente bezoardica contra venenum potentiùs vim ſuam exſerere

affirmant. Sed circumſpectione opus eſt, alvi illa adſtrictio aliis poteſt corrigi, humorum eductio eo ſaltim caſu convenire videtur, ſi certus ſis, peſtem à putredine ortam, ſive venenum in corpore genitum eſſe, quod forſan rariùs. Facillimè alvi fluxus vel lethalis hoc modo excitari poteſt. Heîc, ubi à contagio malum, purgantia proſcribimus.

Lenientia, quæ alvum apertam retinent, quod maximè in peſte neceſſarium eſt, tutiſſima ſunt, modò providè adhibeantur, intentione magis ſecundariâ, nunquam primariâ. Internè moderato uſu ſe commendant nitroſa, ⊕ *cale, ⊕ ♁atum & aloetica, abſtergentia & balſamica nobiliſſima. *Vid. Celeberrimi Dn. D. Giſeleri obſerv. de peſte Brunſv.*

℞. *Pil. aloet.* ℈j. *extr. theriac.* gr. vj.
reſin. ſcamm. gr. iij. M. F. l. a. pil. S. Balſamiſche Pillen.

Clyſteres commodè in uſum trahuntur, qui ſimul blandos halitus vaporesq; humores in corpore temperantes & demulcentes de ſe mittunt, inprimis additis malignitati reſiſtentibus. Exeſſe debent ſalia & purgantia fortiora, ne ſtimulent & fermentationem in corpore augeant, e. g.

℞. *rad. malv. alth.* ā ʒiij. *ſcorzon.* ʒß.
herb. branc. urſin. violar. ſcord. ā. mj.
fl. galeg. calend. chamom. ā. p. iij.
bacc. juniper. laur. ā. ʒij. *caric. pingv.* n. vj.
Coq. in ſ. q. aq. ſ. Colat. ℞. ℔j. *elect. lenit.* ʒß. ⊕ ♁*iat.* ʒj. *vitell. ov.* nj. M. F. l. a. enema.

℞. *rad. lil. alb. ſcorzon. angelic.* ā. ʒß.
fol. malv. alth. rut. galeg. ā. mj.
fl. chamom. melilot. calend. ā. p. ij.
ſem. lini, fœn. Gr. ā. ʒß.
Coq. in ſ. q. ▽ Colat. ℞. ℔j. adde *elect. diaphœnic.* ʒj. ☍ *rut.* ʒß. M. F. Clyſter.

SUPPOSITORIA his ipſis præferenda eſſe & tutius uſurpari poſſe autumat *Barbett. Tr. de peſte.*

℞. *ſuppoſit. pro adult.* n. ij. *illinantur* ⚯ *rut. vel amygd. dulc.*
S. Stuhl-Zäpflein.

PURGANTIA verò ipſa fortiora alia vix ægro commendamus, præterquam ſi alvus obſtructa urgentius ſollicitet opem, nec clyſteres admittat æger, ubi ſequens decoctum ex uſu erit:

℞. *rad. ſcorz.* ℥ß. *ſen. Alex.* *ſ. ſt.* ʒiij.
ſl. 4. cord. a. pj. *cryſt.* ♀*ri* ʒij. *paſſul. min.* ℥j.
D. in Chart. S. Laxier-Species quæ coqui in ſ. q. ▽ poſſunt & colat. ℥iij. pro vice aſſumi.

VOMITORIA in peſte locum aliquando habere poſſunt, ſi venenum nondum maſſæ ſangvineæ communicatum, ſed adhuc in ventriculo & primis viis fomes hæreat, nauſea & inclinatio ad vomendum urgeat, bubones nondum appareant, propinatis iis, quæ non nimis violenter, ſed blandè vomitum cient, admixtis ſimul bezoardicis. Patet verò ab iisdem, ut inutilibus, quin potiùs noxiis, in ægroto noſtro eſſe abſtinendum. Dabimus tamen exempla eorum, quæ ſtatim cum proclivitas ad vomitum inſignis adeſſet, cœteris paribus, propinari potuiſſent. v. g.

℞. ♀*i emet.* gr. ij. *elæoſach. citr.* gr. vj.
M. F. pulv. S. Brech-Pülverlein.

℞. ⊖ ⊕*li* ℈j. *elæoſach. citri* gr. vj.
M. F. l. a. pulv. S. Brech-Pulver.

℞. ▽ *bened. Ruland.* ℥iß. *ſcorzon. card. bened.* ã. ℥ß.
ſir. de ſcord. q. ſ. ad grat. M. F. Potio.

Ex DIURETICIS acida & nitroſa potiſſimum ſeligimus, ut & impropriè diuretica aquoſa alia.

℞. ⊕ ♃*iat.* ℥ß. D. in ch. S. Kühlſaltz ins Bier / ungefehr in 4. Maaß.

 ℞. ⊕ *per*

℞. ⊕ *perlat.* ʒj. *mag. oc.* ♋. ʒß.
lap. bez. orient. ℈ß. M. D. in ch. S. Kühlpulver.

℞. R*æ roſ. viol. clyſſ.* ½ ♁*rat.* a. ʒij. D. in vitr.

Ut taceamus alia ex potionum alterantium genere huc referenda. Sed cum ab hactenus propoſitis remediis ſolis parum opis aut ſalutis exſpectare liceat, ad alia progrediemur, quæ immanem hanc belluam edomare ac proſternere valent. Et licet certum ſit, verum & infallibile contra peſtem remedium non dari, interim tamen ægrum prognoſtico minimè derelinquemus, ſed latente ſpecifico antidoto ad ea confugiemus, quæ per rationem & experientiam probatiſſima ſunt. Sunt vero alexipharmaca, ſeu uſitatius hodie bezoardica dicta, quæ putredini reſiſtunt, & conjunctionem ſeu copulam ſangvinis & ſeri conſervant. Huc ſpectant (1.) *volatilia*, quæ ſangvinis rarefactionem juvant, vitioſam corrigendo, motumque, qualitatem & conſiſtentiam tutando, & quod præcipuum eſt, intimiorem malignitatem expugnando. Hæc in principio peſtis, ubi natura ad auræ venenatæ expulſionem minus inſurgit & primum ſuſtinet impetum, longè nobiliſſima.

(2) *Fixa*, quæ rarefactionem nimiam impediunt & ita ichoreſcentiam & reſolutionem ſangvinis præcavent, magis in progreſſu proficua.

(3.) *Media* ſeu ex utrisq; fixis & volatilibus compoſita. Æger noſter optimè ſuæ ſaluti conſuluit, maturè ante cibum & ſomnum portionem theriacæ aſſumendo, unde fermentum malignum ſtatim ad convenientiſſima loca propulſum eſt; ſin ſecus feciſſet, forſan ipſa, ſi cupiviſſet, ſalus prorſus non potuiſſet ipſum ſervare. Ut igitur curatio citò, tutò & jucundè fiat, ſingulis ſex vel octo horis medicamenta DIAPHORETICA, alexipharmaca, propinanda ſunt. Bubonibus utroque in ingvine jam apparentibus

non

non æger intempeſtivè & continuò ad ſudorem ultra εὐφορίαν cogendus eſt. Udor ſæpè ſufficit, ſolo ſudore non tollitur venenoſitas. Contra ea leniter & blandè diaphoreſin promoventibus, ut miaſma malignum, vel porrò ad inguina deducatur, vel per inſenſilem tranſpirationem foras eliminetur, toto curationis tempore inſiſtendum.

Opiata & acida etiam, reliquis maritata, quatenus virtutem diaphoreticam intendunt, optima. Hæc quatenus concentrant & penetrant, malignitati & putredini penitiori maximè ſunt debita; illa methodo coactâ in vigiliis efferis & deliriis parcâ doſi & alexipharmacis mixta apprimè prodeſſe confirmat *Exc. Dn. D. Præſes in Opiol. p. 100. & ſeq.*

Ex temperatioribus ſeſe nobis ſiſtunt *elect. Orvietanum, diateſſaron, diaſcord. Fracaſt.* & præprimis haud ita pridem maximè celebrari cœpta *Confectio regia Auguſtanorum*, meritò in oculis habenda, aliaque, ſingula vel cum aliis vel per ſe ordinariâ ſuâ doſi exhibenda.

Quoad externam medicamentorum formam pulveres & potiones eligimus, electuaria, bolos, morſulos, rotulas & omnia nimis dulcia, utpote fermenteſcibilia, in peſte cum *Heerio obſ. 22.* rejicimus. Hinc medicamenta ſingula parcè edulcoranda. Sed ut ad formulas acceſſum faciamus, commendamus Diaphoretica volatilia & fixa, juſto tempore & prudenti ϛοχασμῷ ſibi invicem ſubordinanda.

℞. ∽ûs *Corn. Cerv. viperar. eſſentiſ. theriacal. camphor.* a. ℥j.
⊖ *volat. ſucc.* g. v. M. D. in vitr. S. Schweißtreibende Mixtur. Doſ. gtt. 30. 40. 50.

℞. R*æ bezoard. D. D. Præſ.* ʒij. ∽ *CC. viperar.* a. ℈j.
M. S. vermiſchte Bezoar-Tinctur.

℞. R*æ bezoard. D. D. Præſ.* ʒij. *elix. peſtil. Croll.* ∽ *ebor.* a. ℈j.
extr. ſcorzon. mont. g. vj. *eſſent. anod.* ℈ß.
M. S. ut ante.

℞. *aq. card. bened. galeg. ſcorzon.* a. ℥j.
miſt. ſimpl. ℈iß. *extr. ſcorzon. mont.* ℈ß. ♁ *bezoard.* ʒij.
ſirup. de ſcorz. parum. M. S. Schweißtranck.

℞. *aq. prophyl. Barbett. rhizot. Zwinger.* a. ℥iß.
Ræ *bezoard. volatil. conf. de hyac.* a. ʒj.
ſir. corall. Q. ʒij. S. ut ante.

℞. *aq. fl. calend. galeg. bezoard.* a. ℥j.
⊖ *volat. C. C. viper.* a. gr. x.
elect. diaſcord. ʒj. M. F. H.

℞. *aq. cord. H. S. frig.* ℥ij.
bardan. compoſ. ſcord. a. ℥j.
extract. zedoar. ſcorzon. a. gr. vj.
~ *ebor. viperar.* ♀*i* a. ℈j.
ſpec. de hyac. pulv. bez. a. ʒß. *ſir. cinam.* q. ſ. ad gr. M.

℞. *aq. card. bened. galeg. bardan. compoſ.* a. ℥j.
elect. diaſcord. Fracaſt. ʒiß.
extract. ſcorzon. mont. contrayerv. a. gr. vj.
conf. Alkerm. ℈j. ♁ *bezoard.* ℥ß.
lap. prunell. ℈ß. M. F. Potio.

℞. *elect. diaſcord. Fracaſt. theriac. cœleſt.* a. ʒß.
C. C. philoſ. ℈ß. ⊖ *volat. viper.* gr. v. *lap. bez. orient.* gr. iv.
ſacch. parum. M. F. l. a. Bolus. S. Schwitzbißlein.

℞. *pulv. bezoard. D. D. Præſ.* ℈iß. *bezoard. miner. ſimpl.* ℈j.
fl. 🜍*is* ℈ß. *extr. ſcorzon. mont.* gr. iij.
M. F. pulv. D. in ch. S. Schwitzpulver.

℞. *C. C. philoſ. unic. animal. ver. Norweg.* a. ℈j.
♁ *diaph.* ʒß. *bez.* ☉*ar.* gr. vj. *lap. bez. orient.* gr. iij.
M. F. pulv. D. in ch. S. Bezoar-Pulver.

℞. *magiſt. ſpinar. viper.* ℈ß. *bez.* ♂*al.* gr. viij.
lap. bez. occid. gr. vj. M. F. pulv. S. Bezoardiſch Schwitzpulver.

℞. *pulv. bez. Montagnan. ſpec. de hyacinth.* a. ℈j.
bez. min. ʒß. *fl.* 🜍 *myrrhat.* ℈ß. *theriac. cœleſt.* gr. vj.
M. F. pulv. S. Stärck-Pülverlein.

℞. *C.C.*

℞. *C. C. philoſ.* ʒß. *bez. min. ſimpl.* ℈j.
⊖ *C. C. volat.* ℈ß. M. F. pulv.

℞. *pulv. bezoard. Sennert. bez. min.* a. ℈j. *ebor. ſ.* △ ℈ß.
lap. bez. orient. gr. vj. M. F. pulv.

℞. *pulv. Pannon. rubr. contrayerv.* a. ℈j.
boli, Armenæ, ∀æ *Lemn.* a. ℈ß.
♃ *diaph. lap.* ♋ *ppt.* a. gr. xv. ☍ *citr.* gtt. j. M.

Subjungi & interponi poſſunt his ipſis ALTERANTIA & confortantia interna & externa alia, ſingula tamen ita moderanda, ut ubique malignitatis & veneni peſtilentis habeatur ratio, unde etiam, cum dicta jam ſufficere poſſint, parci in his erimus.

℞. *magiſt. C. C. ebor. ſpinar. viper.* a. ℈ß.
♃ *diaph.* ℈j. *fol. aur.* ß. M. S. Hertz-magiſterium.

℞. *aq. ſcorzon. bugloſſ. acetoſ. acac.* a. ℥ij.
conf. alkerm. incompl. ʒj. *Ræ viol.* ʒiij.
clyſſ. ♃ *ii* ♀ *rat.* ʒß. *ſir. corall.* ℚ. *acetoſ. citr.* a. q. ſ.
M. F. Julepus S. Hertz-Julep.

℞. *rad. ſcorz.* ℥ij. *contrayerv.* ℥ß.
hord. excort. mj. *berber. paſſul. min.* a. ʒvj.
raſ. C. C. ebor. a. ʒij. Coq. in aq. font. ſ. q.
℞. colat. ℔ij. *ſir. de ſcord. parum,* ♁ *li philoſ.* q. ſ.
pro grato acore S. vermiſcht Gerſtenwaſſer.

℞. *decoct. hord. uſit. cum C. C. & rad. ſcorzon.* ℔ij.
ſucc. granat. acid. ℥ij. *Ræ roſ.* ℥ß.
ſacch. perlat. parum ad g. ſ. S. Alterier-Tranck.

℞. *amygd. d. ambroſ.* ℥ß. *ſem. 4. frig. maj.* a. ʒj. F. l. a. cum
aq. prophylact. Sylv. analept. Rolf. cord. H. S. frig. a. ℥ij.
Emulſio. Colat. adde *lap. bez. occid. magiſt. C. C.* a. ℈ß.
ſir. gemmat. q. ſ. ad gr. S. Hertzſtärckende Milch.

EXTERNE locum habent varia prioribus ſubordinanda.

nanda. Aceta bezoardica pro odoratu & pro pulſibus ſunt optima.

℞. *ſpec. pro epithem. cord.* ℥ß. S. ſpecies zum Pulßſäcklein.

℞. *aq. carſ. aur.* ℥j. *bezoard. roſar.* a. ℥vj.
♁ *theriacal.* ℥ß. S. Pulßwaſſer zum Säcklein.

℞. ℅ *ſcorp. ſuccin. camph. citr. junip. angel. rut. ſalv.* a. gtt. vj.
corporis pro balſamo ſeu ℅ *nuciſt.* q. ſ. F. l. a. Balſamum.
S. Hertz-und Pulßbalſam.

℞. ℅ *antipeſt. Heniſii* ʒij. *theriac. conf. alcherm.* a. ʒß.
M. F. Linimentum, quo regio cordis, pulſus, tempora & plantæ pedum illinantur.

Symptomata concomitantia licet ſuccisâ peſtis radice facilè concidant, accidit tamen, ut quædam nimis urgeant, & cauſæ veſtem induant, quæ, inprimis ſi nimis conſtantia permanſerint, utique ſui mitigationem poſtulant. Commodè verò heîc in interna & externa, ut ſunt bubones, diſcerni poſſunt.

Interna cum ita ſe habeant, ut unum fermè ab altero dependeat, ut ſunt dolor capitis, vigiliæ, deliria, hinc & iisdem ferè corriguntur remediis.

℞. *aq. hypnot. Doncrell.* ℥iij. *cord. H. S. frig.* ℥ij.
pulv. cephal. Marchion. ſpecif. cephal. Mich. a. ℈j.
magiſt. anod. Rolfinc. gr. iij. F. Potio. S. Tränckleín gegen die Nacht wol umbzurütteln.

℞. *ſem. 4. frig. maj.* a. ʒj. *papav. alb.* ℥ß. *pæon.* ʒij.
aq. ſambuc. ℥ij. *roſar. borrag. bugloſſ.* a. ℥iß.
F. l. a. emulſio. Add. *magiſt. C. C.* ℈ß. *matr. perlar.* ℈j.
ſir. papav. alb. parum. S. Schlaffmilch.

℞. *nucl. perſic.* ℥j. *ſem. papav. alb.* ʒß.
▽ *verben.* ℥iij. *roſar. ſolan.* ā. ℥j. ⊕ *anod.* ʒj.
F. l. a. Emulſio. S. Euſerliche Milch zur Stirn.

℞. *ungv.*

℞. *ungv. de alabaſtr.* ʒij. *extract. theriac. croc.* a. gr. iij.
℔ *ſcorpion. Matth.* ℈ß. *lign. rhodin.* gtt. vj.
laudan. opiat. ſ. m. gr. ij. M. F. l. a. Linimentum.
S. Sälblein zum Schlaff.

Seorſim verò ad topica etiam bubonum ſpectat tractatio. *Internè* exhibenda & continuanda ſunt ſudorifera, ne ſcilicet retrocedant, vel natura deſiſtat venenum ad loca hæc glanduloſa propellere. *Externè* officium faciunt

1. *Attrahentia.* Huc referendæ ſunt cucurbitulæ, quas tamen, cum bonos æquè ac malignos humores alliciant, & præterea dolorem & febrim accerſere poſſint, meritò omittemus cum *Barbett. l. c.* nec veſicatoriis ſatis alioqui commodis opus erit, cùm in expellendo tàm promptum ſe exhibeat archeus. Quidam ſaphiro ſaturatè cœruleo vel ſuccino bubonem aliquoties circumducunt, donec circulus ater emergat, per quem tanquam caminum omne venenum exſpirare ſibi perſvaſum habent. Id verò frictioni & calori conſequenti ſine dubio acceptum ferendum. Alii bufonem (quem *Kircherus in ſcrut. peſt.* contagioſæ virulentiæ burſam magneticam eleganter appellat,) exſiccatum, in vino maceratum, bubonibus apponunt, donec intumeſcat, dein primo rejecto ſecundum & tertium ſubſtituunt.

℞. *ferment. acerrimi* ℥iij. *bacc. herb. parid.* ℈ij.
farin. ſinap. pulv. bufon. a. ʒj. *theriac.* ʒij.
cepar. ſub ciner. coct. ℥ß. M. F. l. a. Cataplaſma.

2. *Emollientia* & maturantia conveniunt, v. g.

℞. *rad. ſymphyt.* ℥j. *fol. malv. alth. alliar. ſcord. herb. Parid. rut.* a. mß.
fl. chamæm. melilot. ulmar. a. p. iij.
farin. ſem. lin. ℥ß. *fœni Græc.* ʒij.
cep. ℥j. *caric. pingv.* n. iv.
Coq. in ſ. q. lactis ad putrilag.
Add. *croc.* ℈ß. *theriac.* ʒij. *mell. anthoſ.* ℥ß.
ol. ſcorp. ℥j. F. Catapl. S. Euſerlich Pflaſter warm aufſzulegen.

 Cum

Cum verò cataplaſmata hoc vitii habeant, ut ob humiditatem citò refrigeſcant,& ita,niſi cautè procedatur,venenum repellant facilè, *empl. diachyl.* vel *ſimpl.* vel *compoſ.* commodè pro hiſce uſurpari poteſt.

℞. *empl. diachyl. c. gumm. magnet. A. S.* a. ℥ß.
elix. peſtil. Croll. vel ol. ſcorp. Matth. q. ſ.
M. F. magdaleon. S. Weichpflaſter.

Maturatione factâ apertio procuranda eſt, quæ inſtituitur phlebotomo, vel, hunc modum ſi averſetur æger, cauteriis potentialibus, inprimis alcalinis, quod longiori morâ eget.

Cavendum tamen eſt, ne intempeſtivè & nimis citò aperiantur & hinc indureſcant, quo in caſu,& ubi fiſtuloſum minatur ulcus, aliàs egregio uſu ſe commendat *ungv. Ægyptiacum* liquatum leni calore, vel pro poſteriori ſcopo ad ſpiſſitudinem majorem coctum.

Poſt apertionem evacuato pure emplaſtra mundificantia,ut *ſticticum, opoteldoch Paracelſ. Rolfinc.* conveniunt, aliaque uſitata.

Poſt hæc tandem ſarcoticis & epuloticis partes affectæ ad ſtatum naturalem reducendæ. Sed ne venenoſa qualitas in corpore relinquatur, quæ recidivæ & mortis cauſa dein exſiſtat, heîc iterum cautus ſit & Fabium potiùs agat, quàm feſtinet & conſolidationem præcipitet Medicus.

Conſultum itaque eſt, ad tempus bubones apertos ſervare turundis, *ungvento digeſtivo* vel ſolo, vel cum *ungv. apoſtolor. baſilic. theriacâ,* illitis.

DIÆTA ſuccedit, accuratiſſimè ægroto obſervanda.

In VITALI AER ſit purus, cujus corrigendi gratiâ ſuffitus inſtitui poſſunt. Deinde temperatus, ad caliditatem tamen

men magis, quàm frigiditatem vergat. Sic pori aperti ſervantur, ut materia maligna meliùs diſſipari ac diſſlari poſſit. Calidus nimis anxietates adauget, vel parit, frigidus malignitatem ad cor retrocedere cogit & conſequenter mortem accelerat. Inprimis poſt ſudorem corpus aëri non exponatur.

In NATURALI, VICTUS convenit temperatus & tenuiſſimus. Æger ad cibum non cogendus, natura, quæ cum morbo conflictatur, temerè ad πέψιν convertenda non eſt. Sufficiunt juſcula avenacea, brodium & carnes pullor. gallinac. quæ condiri poſſunt ſucco citr. limon. paſſul. dactyl. vel aliis. Poma aurantia Portugalenſia majora & minora, poma de chinâ vulgô dicta, in omni malignitate tutò concedi poſſunt, modò non ὀργασμὸς & liquatio humorum adſit, fluxum alvi datura. Gelatinæ v. g. eboris, cornu cervini citrata, egregiæ ſunt, temperant fervorem ſangvinis, ejusque conſiſtentiam ſartam tectam, ne diffluant plus juſto fibræ, præſtant.

POTUS non parcâ nimis præbeatur manu, ſed ſufficiens, quin æger, ſi ipſe non poſtulet, ad eum invitandus eſt. Id quod aliàs in febribus malignis ſaniores facere Medicos rectè monet *Lang. in Miſcell. cur. med. cap. 15.* licet enim tangenti calor blandus appareat; Veſuvianus tamen æſtus interna urit viſcera, omnemque humiditatem abſumit, ob facultatem debilem ægro non advertente aut ſitientem. Hinc ſerum reſtituendum eſt, ita tamen ut ne quid nimis. Cerevіſia, ſi eâ delectatur æger, ſit tenuis, alterata ℞*is roſar. viol. bugloſſ.* vel *ſpiritibus acidis, ⊖is ſtriat. clyſſ.* ℥*ii* ♀*rat.*

Vitetur potus actu nimis frigidus, ut & vinum, quod tamen in juſculis, ubi per coctionem ſulphur ex parte abactum eſt, ad refectionem concedi poteſt. Inter ſudan-

 dum

dum ab omni cibo & potu ſe contineat, horâ verò unâ vel alterâ elapsâ iisdem ſe reficiat, ſed parùm capiat.

Alvus aperta ſervetur *🜕o 🜖iato*, vel *arcano duplicato*, potui indito, quod ſimul malignitati reſiſtit, ſitim ſedat, & per urinam materiam malignam, ſi eò inclinet, ex parte eliminare poteſt.

In animali, vigiliæ nimiæ arceantur, somnus provocetur, ſecundariâ tamen magis intentione, opiatis, emulſionibus hypnoticis, admixtis bezoardicis. Sumto verò bezoardico ſudorifero patiens non ſtatim ſeſe ad ſomnum componat, ut ſpiritus agiles actuationem medicamentorum adjuvent.

Animi pathemata moderata ſint, excandeſcentia, terror exulent; non triſtetur aut de convaleſcentiâ deſperet æger, ne per hanc imaginationem malignitas cum ſpiritibus promptiùs ad cor rapiatur; Medico obſequens ſit in omnibus, & in primis poſt Deum CONFIDAT.

F I N I S.

Danieli Henrico Ulrici ſuo
S. P. D.
Georg. Wolffg. Wedelius.

INter reliquas nummorum Veterum inſcriptiones illa quoque memoratu digna eſt, quæ honori militum debetur, non rarò enim ſignis militaribus alterâ facie junctum videas: GLORIA EXERCITUS, teſtimonio publico, benè actæ rei, concordiæ, fidei, victoriæ, quæ ſeorſim quoqúe in aliis leguntur.

Non ineptè id togatæ militiæ applicari poteſt, & honori ac memoriæ tribui, ſi quis in Academiis ſtudiis laudabiliter dederit operam, ſi impollutus à vitiis juventutis,

tis, otio, luxuriâ, negligentiâ, ebrietate, levitate, & aliis vitam exegerit, ſi converſatione eruditorum uſus fideliter. Hæc ſanè nomina peplo Minervæ inſcribi merentur, addito lemmate: Gloria Studiorum.

Olim, teſte *Ammiano Marcellino*, pro omni experimento medico ſufficiebat ad commendandam artis autoritatem, ſi Alexandriæ ſe dixiſſet eruditum. Eſt aliquid, imò multum refert, ut à medicinæ ſacris imbuendo inveniatur τόπος εὐφυὴς *locus ſtudiis aptus*; id verò non ſuffecerit, ſi reliqua non conſenſerint, ἡ φιλοπονία, ἡ ἄσκησις, ὁ χρόνος, *ſedulitas*, *exercitatio*, *tempus*, inter requiſita ſtudii medici à divino Sene *l. de lege*, *c.* 11, *t.* 13. repoſita.

In

In Te refulgent ſingula iſta. Vixiſti nobiſcum plures annos unis moribus, temperatis iis ac moderatis, nunquam mutatis legibus, quas virtus ſingularis ingenii ſagaciſſimi præſcripſit. Nullum Tibi otium fuit, quàm honeſtum & negotioſum, ſeu montes & ſylvæ ubere Floræ proventu ſuperbientes Te ſecum viderint, ſeu recreandis ſpiritibus pauſam aliquam feriis dederis ſtudiis, ſeu molliveris medicis intentum animum divinâ matheſi.

Exercuiſti & apparaſti animum pluribus vicibus ad graviora, per anatomen, per chimiam, per ſelectos caſus aliaque artis noſtræ præſidia, non perfunctoriam ſed ſolidam nactus ſcientiam.

Id-

Idque ſufficienti tempore, quo omnia iſta peragi potuere, ut dubium ſit, an ad commendandam artis autoritatem Salanam noſtram Tu laudare magis debeas, an Te illa in exempli vicem, quid apud nos agatur.

Cedat hoc ſpecimen, quod publicè proponis, in ſtudiorum Tuorum gloriam tantiſper, donec pleno imbre & publici honores caput exornent, & alma medicina hinc divite copiæ cornu compenſet labores. Dabantur è muſeo, Jenæ. M DC LXXXI. III. Cal. Mart.